

Utlåtande 2011:59 RIV (Dnr 031-2674/2010)

IT-strategi för ett bättre lärande

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
”IT-strategi för ett bättre lärande” godkänns, bilaga 2.

Föredragande borgarrådet Lotta Edholm anför följande.

Ärendet

I budget 2011 betonas vikten av fortsatt utveckling av IT inom de pedagogiska verksamheterna. En satsning på bättre infrastruktur och ökad datortillgänglighet inom förskola och skola ska kombineras med kompetensutveckling, såväl för lärare som för elever. Satsningen på PIM (Praktisk IT och mediekompetens) ska följas upp av ett systematiskt och långsiktigt arbete för att ta vara på och fördjupa IT-kompetensen bland stadens pedagoger.

I budget 2011 fick kommunstyrelsen i uppdrag att fastställa en strategi för det fortsatta IT-arbetet i förskola och skola.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, stadsdelsnämnderna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Norrmalm, Rinkeby-Kista, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta, Södermalm, Älvsjö och Östermalm, Lärarnas Riksförbund Stockholm, Lärarförbundet Stockholm, Skolledarförbundet Stockholm, Kommunal Stockholm, FISS Stockholm, Sveriges Elevråd SVEA Stockholm och SECO Stockholm.

Skärholmens och Södermalms stadsdelsnämnder, Lärarförbundet Stockholm, Skolledarförbundet Stockholm, Kommunal Stockholm, FISS Stockholm, Sveriges Elevråd SVEA Stockholm och SECO Stockholm har avstått från att svara på remissen.

Stadsledningskontoret anser att i en förskola och skola i världsklass är modern infrastruktur, hög tillgänglighet och hög digital kompetens självklarheter. Utbildningsverksamheten i Stockholms stad ska erbjuda en utvecklande och effektiv IT-miljö som ligger i linje med IT-programmet för Stockholms stad, handlingsplanen för Grön it samt stadens eStrategi.

Utbildningsnämnden anser att för att strategin ska få en så tydlig förankring som möjligt är det av vikt att varje nämnd tar fram en handlingsplan och relevanta indikatorer kopplade till målen. De olika strategiska målen arbetas in i respektive nämnds verksamhetsplan 2012.

Arbetsmarknadsnämnden delar till fullo de tankegångar som redovisas i ärendet och i förslaget till IT-strategi. Nämnden vill också peka på att IT-strategin bör utformas så att den omfattar alla verksamhet oavsett anordnare.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig positiv till stadens IT-strategi, men framhåller vikten av att staden avsätter tillräckliga resurser för att tillgodose de behov som föreligger, såsom snabbare uppkopplingar, kompetensutveckling samt den tid som behövs för detta.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ställer sig bakom ”IT-strategi för ett bättre lärande” och anser att de strategiska målen bör arbetas in i verksamhetsplanen för 2012.

Farsta stadsdelsnämnd ställer sig positiv till stadsledningskontorets förslag till IT-strategi för det fortsatta IT-arbetet i förskolor och skolor.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd anser att det är positivt att det formuleras en målsättning och strategi för utveckling av IT inom de pedagogiska verksamheterna.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ställer sig helt bakom de förslag till åtgärder som stadsledningskontoret presenterar, men föreslår också att en lägssta teknisk standard fastställs.

Kungsholmens stadsdelsnämnd instämmer i att modern infrastruktur, hög tillgänglighet och hög digital kompetens är en självklarhet i en förskola i världsklass vilket IT-strategin slår fast.

Norrmalms stadsdelsnämnd är positiv till IT-strategin för ett bättre lärande och kan konstatera att den planering som gjorts för förskoleverksamheten i stort följer strategin.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd stödjer stadsledningskontorets förslag om åtgärder som kan förväntas öka IT-kompetensen hos alla medarbetare inom

förskolan - så att utbildningsverksamheten i Stockholms stad även kan erbjuda en utvecklande och effektiv IT-miljö inom förskolan.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd anser att ”IT för ett bättre lärande” är bra och avser att ta fram en handlingsplan för hur IT ska implementeras i förskoleverksamheten.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ställer sig bakom intentionerna i strategin.

Älvsjö stadsdelsnämnd är i huvudsak positiv till att en IT-strategi tas fram för ett bättre lärande från förskola till vuxenutbildning och som dessutom kan bidra till en högre kvalitet.

Östermalms stadsdelsnämnd ställer sig positiv till stadsledningskontorets förslag till fortsatt utveckling av IT inom de pedagogiska verksamheterna.

Lärarnas Riksförbund Stockholm ställer sig positivt till de ambitioner om god tillgänglighet, hög digital kompetens och kontinuerlig kompetensutveckling för skolornas personal som uttrycks i förslaget.

Mina synpunkter

IT är en integrerad del i dagens arbetsmarknad. Därför är det nödvändigt att Stockholms förskolor och skolor får en modern IT-strategi som ska garantera att våra elever får en gedigen IT-kompetens. Utan en IT-strategi riskerar vi att få en skola där ett antal lärare står utan adekvata resurser för att förmedla denna viktiga kunskap och färdighet till barn och elever. I Stockholms skolor ska alla barn och elever ha rätt till en modern IT-utbildning. Varje förskola, skola, rektor och lärare har ett ansvar för att den rätten tillgodoses.

”IT-strategi för ett bättre lärande” är ett styrdokument för samtliga skolor och förskolor i Stockholms stads regi. Strategin bör också vara vägledande för fristående skolor och förskolor samt familjedaghem. Det är viktigt att IT-strategin tar hänsyn till elever med funktionsnedsättningar och att den är anpassad till de särskilda behov dessa elever har.

I OECD-rapporten *Are the new millenium learners making the grade* från 2010 slås det fast att svenska ungdomar använder IT i hemmet i mycket stor utsträckning jämfört med andra länder. Däremot ser det inte lika ljus ut när det gäller användandet i skolan. Knappt hälften av landets 15-åringar använder sig regelbundet av IT i skolan, en siffra som placerar oss klart efter en lång rad länder. Faktum är att nästan inga andra länder har ett så stort gap mellan andelen unga som använder IT i hemmet respektive skolan.

Elever som har engagerade föräldrar når ofta ännu högre resultat om de har stark IT-vana. För elever med svagt stöd från föräldrarna tenderar IT tvärtom att bidra till sämre resultat - man använder datorer och telefoner till olika saker

och där har skolan en enormt viktig roll att fylla genom att stötta alla elever oavsett bakgrund.

Det finns inget självändamål i att all pedagogisk undervisning är byggd på IT, utan det är alltid kunskap och lärande som ska stå i centrum. I de fall där IT är ett hjälpmedel att nå högre resultat ska det självklart användas. Detta ställer höga krav på lärarens kompetens och det är därför viktigt att understryka att alla Stockholms lärare ska ha genomgått utbildning PIM till minst steg tre. Detta är en förutsättning för att all pedagogisk personal ska kunna använda IT både i klassrummet och i administrationen.

IT som verktyg skapar också nya möjligheter till uppföljning och kommunikation mellan skolan/förskolan och hemmet och mellan olika nivåer av beslutsfattare inom såväl förvaltning som politik. När hanteringen av frånvaro och kunskapsuppföljning genom exempelvis skriftliga omdömen och LUS sker med hjälp av IT ökar möjligheterna till korrekta underlag för bedömningar av vilka insatser som krävs för att öka kunskapsresultaten i skolan. Detta ställer höga krav på en fungerande IT-infrastruktur. Samtidigt är det av avgörande betydelse att alla lärare utbildar sig i de verktyg som finns och använder verktygen kontinuerligt.

Det finns ett stort behov av att utveckla användningen av informationsteknologi inom förskolan. IT-strategin avser både skola och förskola och de mål som sätts upp är ambitiösa. För att nå målen krävs aktiva insatser inom områden som IT-infrastruktur och kompetensutveckling. Det är också angeläget att verksamheterna organiseras på ett sätt som frigör tid för pedagogernas planering, dokumentation och så vidare, så att IT-strategins intentioner kan förverkligas.

Tillgången till en god infrastruktur för IT i skolan innebär också ett större ansvar för skolan när det gäller hur och i vilket syfte IT används av eleverna. Nätmobbning är ett stort problem idag och det är oerhört viktigt att lärare och personal har redskap och kunskap om antimobbningsarbete i de nya miljöerna.

Det är avgörande att utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna utvecklar en noggrann och konkret handlingsplan för att den föreslagna strategin faktiskt ska öka nyttan av IT i förskola och skola. De strategiska målen bör arbetas in i nämndernas verksamhetsplaner för 2012 och relevanta indikatorer kopplas till målen.

Slutligen vill jag understryka vikten av att implementeringen av IT-strategin följer de miljöriktlinjer som finns i stadens strategi för Grön IT. Jag vill också förorda en språklig förändring där det bredare begreppet "IT" ersätter begreppet "digitalt".

Bilagor

1. Reservationen m.m.
2. IT-strategi för Stockholm – ”IT-strategi för ett bättre lärande”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Tomas Rudin* (S) enligt följande.

Vi skulle önska en mer ambitiös, modern och flexibel ansats för IT-strategin. IT bör vara en integrerad del av utbildningen i alla ämnen i dagen skola. IT-miljön ska vara flexibel och ge möjligheter till lokala val av anpassningar och applikationer.

Stadens skolor skulle ha bättre nytta av öppna plattformar. Utvecklingen går snabbt och det finns allt fler program tillgängliga med öppen källkod.

F.n. begränsas Stockholms skolor till den plattform staden upphandlat av Volvo-IT, vilket inte skapar goda förutsättningar. Det finns exempel på lärare som fått fortbildning i IT av staden för sedan upptäcka att de nyvunna kunskaperna inte går att använda i skolan, eftersom de program och applikationer utbildningen omfattar inte erbjuds av Volvo-IT. Sådant slöseri med tid och resurser får helt enkelt inte förekomma. Skolans IT skall präglas av modern teknik, utveckling och konkurrensneutralitet gentemot marknaden, inte ge inlåsning och smala programutbud där endast något eller några favoriseras.

Vidare pekar de uppgifter som vi tagit del av på att den årliga driftskostnaden för IT i stadens skolor ökat med 100 miljoner kronor på grund av upphandlingen. Detta utöver konverteringskostnader på cirka 150 miljoner kronor för Utbildningsförvaltningen.

Tillgång till internet är en förutsättning för att utvecklas inom IT-området. Därför ska alla skolor ha trådlöst internet som eleverna kan använda.

SFI-elever kan behöva extra insatser för att lära sig att använda IT. Bland dem kan vi anta att tillgången till datorer och kunskaper på området är sämre än hos andra elever. Därför är det särskilt viktigt att arbetsmarknadsförvaltningen följer upp dessa elevers möjligheter att tillägna sig IT-kunskaper.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

”IT-strategi för ett bättre lärande” godkänns, bilaga 2.

Stockholm den 6 april 2011

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Lotta Edholm

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar att föreslå kommunfullmäktige följande

1. Föredragande borgarrådets förslag till beslut godkänns delvis.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Även om informationsteknikens intåg i skolan inte innebar en explosion av nyfikenhet och kunskapshunger har den i stort varit positiv. Däremot bör vi nu kritiskt reflektera över hur en fortsatt integrering av IT i de pedagogiska verksamheterna bör genomföras.

Lärandet blir annorlunda med digitala verktyg och nya krav ställs på lärare och på elever. Vi behöver en IT-strategi som sätter lärandets och utbildningens mål i första rummet. IT-strategin är dock för allmänt hållet och behöver kompletteras med resonemang om hur IT-tekniken kan användas i de pedagogiska verksamheternas huvuduppdrag.

Det är inte givet att IT gör skillnad för lärandet, om det innebär ökat eget arbete för barnen respektive eleverna istället för gemensam undervisning. Behovet av en stödjande pedagog behöver inte vara mindre när digitala verktyg används jämfört med andra arbetssätt. fördelarna med ett elektroniskt läromedel kan således bero på vad det ställs emot.

Kunskap och information är inte samma sak. Enligt forskare förändrar inte hjälpmedel och teknik vad som krävs för att lära sig särskilt mycket. Det viktiga är inte tekniken i sig utan hur den integreras och används för att nå målen i undervisningen. IT-strategin bör belysa vikten av att ta till vara fördelarna med den digitala tekniken samtidigt som nackdelarna undviks.

All introduktion av ny teknik bör inledas med en kartläggning och beskrivning av faktiska behov. De pedagogiska verksamheterna bör själva få avgöra hur pedagogik och undervisning utvecklas på bästa sätt. Forskningen om samspelet mellan lärare och

informationsteknik är en bra grund för att pröva hur digital teknologi kan användas för att lösa pedagogiska problem.

Förutsättningarna för IT-strategins förverkligande är att alla enheter har tillgång till nät, vilket inte är fallet idag. Ergonomi och arbetsmiljö måste beaktas även i förskolorna. Det är viktigt att SFI-studerande och de som går på jobbtorgen också får det personliga stöd, den tillgång till datorer och den kompetensutveckling som de behöver för att uppnå sina mål.

Särskilt uttalande gjordes av *Roger Mogert, Tomas Rudin* och *Olle Burell* (alla S) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

I budget 2011 betonas vikten av fortsatt utveckling av IT inom de pedagogiska verksamheterna. En satsning på bättre infrastruktur och ökad datortillgänglighet inom förskola och skola ska kombineras med kompetensutveckling, såväl för lärare som för elever. Satsningen på PIM (Praktisk IT och mediekompetens) ska följas upp av ett systematiskt och långsiktigt arbete för att ta vara på och fördjupa IT-kompetensen bland stadens pedagoger.

I budget 2011 fick kommunstyrelsen i uppdrag att fastställa en strategi för det fortsatta IT-arbetet i förskola och skola.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, stadsdelsnämnderna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Norrmalms, Rinkeby-Kista, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta, Södermalm, Älvsjö och Östermalm, Lärarnas Riksförbund Stockholm, Lärarförbundet Stockholm, Skolledarförbundet Stockholm, Kommunal Stockholm, FISS Stockholm, Sveriges Elevråd SVEA Stockholm och SECO Stockholm.

Skärholmens och Södermalms stadsdelsnämnder, Lärarförbundet Stockholm, Skolledarförbundet Stockholm, Kommunal Stockholm, FISS Stockholm, Sveriges Elevråd SVEA Stockholm och SECO Stockholm har beslutat att avstå att svara på remissen.

Innehållsförteckning

Sid

Stadsledningskontoret	
Utbildningsnämnden	
Arbetsmarknadsnämnden	
Bromma stadsdelsnämnd	
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	
Farsta stadsdelsnämnd	
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd	
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	
Kungsholmens stadsdelsnämnd	
Norrmalms stadsdelsnämnd	
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd	
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	

Älvsjö stadsdelsnämnd
Östermalms stadsdelsnämnd
Lärarnas Riksförbund Stockholm

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

I en förskola och skola i världsklass är modern infrastruktur, hög tillgänglighet och hög digital kompetens självklarheter. Genom att it-verktygen används för lärande, samarbete, kommunikation och administration förbättras och utvecklas verksamheten mot en högre målluppfyllelse. It gör skillnad för lärandet och ger en mer kostnadseffektiv administration. It i lärandet ger bättre möjligheter till individualisering för alla, inte minst för barn och elever i behov av särskilt stöd och för de elever som är i behov av större utmaningar. Ett viktigt perspektiv är att motverka skillnader mellan olika kulturer, kön och social bakgrund. Strategin ställer krav på att personalen i stadens kommunala förskolor och skolor har en hög kompetens inom it. It ska vara ett naturligt redskap i både pedagogiska och administrativa verksamheter och går inte att välja bort. Genomförandet av strategin ställer krav på ett tydligt ledarskap på alla nivåer.

Utbildningsverksamheten i Stockholms stad ska erbjuda en utvecklande och effektiv it-miljö som ligger i linje med it-programmet för Stockholms stad, handlingsplanen för Grön it samt stadens eStrategi.

För att ge strategin en lokal förankring ska varje nämnd ta fram en handlingsplan. Strategin omfattar all personal på alla nivåer samt alla barn och elever. Den ska följas upp kontinuerligt. De olika strategiska målen ska arbetas in i nämndernas respektive verksamhetsplan. Kommunstyrelsen kommer att följa upp nämndernas arbete med implementering av strategin i samband med årsredovisningen 2011.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2011 att som svar på remissen överlämna och åberopa utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Måns Almqvist (V), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 17 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

För att strategin ska få en så tydlig förankring som möjligt är det av vikt att varje nämnd tar fram en handlingsplan och relevanta indikatorer kopplade till målen. De olika strategiska målen arbetas in i respektive nämnds verksamhetsplan 2012. Varje enhet ska sedan ge strategin en lokal tolkning som visar hur barn/elever It-strategi för bättre lärande möter en modern utbildning som förbereder dem för framtiden. Respektive enhetschef ansvarar för att årligen följa upp den egna enhetens utveckling gentemot respektive nämnds handlingsplan. En aktiv omvärldsbevakning med lokal förankring innebär att nya tekniska möjligheter och användningsområden kan omsättas i vardagsarbetet.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 februari 2011 att som svar på remissen överlämna och åberopa arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Karin Rågsjö (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård m.fl. (S), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar till fullo de tankegångar som redovisas i ärendet och i förslaget till it-strategi.

Det är av avgörande vikt för utvecklingen av de pedagogiska verksamheterna att de får ett fortsatt stöd i den digitala utvecklingen och att alla elever såväl som pedagoger får en fortsatt hög grad av kompetensutveckling inom it-området.

Mot bakgrund av att det bland annat inom stadens svenskundervisning för invandrare, sfi, råder en hög genomsnittlig ålder på medarbetarna är det extra angeläget att kompetensutvecklingsinsatser av olika slag utformas på ett sätt så att de blir omsättningsbara i praktiken.

Förvaltningen vill också peka på att it-strategin bör utformas så att den omfattar alla verksamhet oavsett anordnare. Insatser som planeras bör därför omfatta både egenregiverksamhet och externa anordnare. Det kan förefalla självklart ur ett medborgar-/elevperspektiv men framgår dock inte tydligt av förslaget till strategi. Möjligtvis skulle förslaget kunna kompletteras i denna del

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2011 att som svar på remissen överlämna och åberopa Brommas stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Cecilia Obermüller och Olof Ehre (båda MP), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

It-verktygens betydelse för vårt arbete växer ständigt. Detta gäller även förskolan. En ny webbplats för de pedagogiska verksamheterna i Stockholm, www.pedagogstockholm.se, har nu även lanserats för förskolans del. PIM, ett utbildningsprogram för ökade färdigheter i datoranvändning, erbjuds av staden. Enheternas uppgifter på jämförelse behövs uppdateras regelbundet. Därför lyfter förvaltningen it som ett utvecklingsområde i den samlade kvalitetsredovisningen för förskolorna i Bromma.

Avsaknad av tid är en faktor som ofta framhålls från förskolornas sida som ett hinder för it-användning. Trots nya samverkansformer och rutiner, ser vi idag svårigheter att frigöra tid för pedagogernas planering, dokumentation osv utan att personalens intressen kolliderar med barnens behov. För att skapa ytterligare utrymme i förskolan för stadens it-strategi behöver mer tid kunna frigöras i verksamheten. Ett utökad ekonomiskt utrymme för att ta in vikarier är ett sätt att skapa förutsättningar för ökad kompetensutveckling. Vidare krävs snabbare uppkopplingar för att pedagogerna ska kunna avsätta den tid som behövs för kommunikation via nätet.

Frågor om etik och tystnadsplikten hantering väcker också tankar och behöver ingå i pedagogernas fortbildning. Stadens satsning på PIM är viktig och utbildningens innehåll är omfattande även om nämnda frågeområden saknas.

Med de bra datorer som förskolorna har idag är det inte datorerna som utgör den svaga punkten i en utvecklad it-användning. Tillgängligheten kommer dessutom bli bättre när alla använder inloggningskort, vilket också påverkar inloggningstiden och tiden för byte mellan användare. Däremot är överföringshastigheten för låg. Idag används infrastrukturen WiMax, vilken begränsar överföringshastigheten till en nivå som knappast är acceptabel idag. En satsning där man byter ut befintlig infrastruktur mot fiber bör alltså göras. Utökning av ledningsdragnings med koppartråd bör undvikas till förmån för trådlös teknik när man utökar anslutningarna i de lokala näten i verksamheterna.

Bromma stadsdelsförvaltning ställer sig positiv till stadens it-strategi, men framhåll-

ler vikten av att staden avsätter tillräckliga resurser för att tillgodose de behov som föreligger, såsom snabbare uppkopplingar, kompetensutveckling samt den tid som behövs för detta.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2011 att som svar på remissen överlämna och åberopa Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Linnéa Haglund m.fl. (MP), Rosa Lundmark (V), Magnus Dannqvist m.fl. (S), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Tillgången till nät är god. Endast ett fåtal förskolor saknar i dagsläget tillgång till nät. Antalet administrativa datorer behöver öka inom några förskoleområden så att all personal enkelt kan komma ut på nätet för information, kommunikation m.m. Flera förskoleenheter har anslutit sig till Medioteket och kan därför via webben också snabbt ladda hem filmer och pedagogiska program. Pedagogiska datorer med program som barnen får använda finns på många men inte på alla förskolor. Alla förskolor i stadsdelen har egna hemsidor som ska hållas uppdaterade, varför flera i personalen behöver ha den kunskapen och erbjudas särskild utbildning vid behov. För att all personal ska kunna använda sig av digitala verktyg för lärande, samarbete, kommunikation, uppföljning och administration krävs kompetensutveckling i varierande omfattning. En del behöver fortfarande grundkunskaper för att sedan kunna fortbilda sig vidare. Stadsdelen har anmält intresse för att delta med all personal inom förskolan i Skolverkets PIM- satsning (praktisk IT- och mediekompetens) fr.o.m. våren 2012. Förutom ledningens engagemang krävs att några i personalen har spetskompetens för att stötta ledningen och sina kollegor i utvecklingsarbetet.

Tillräckliga ekonomiska resurser och en strategisk plan är en förutsättning för att strategin ska få full genomslagskraft inom förskolorna. De strategiska målen bör arbetas in i verksamhetsplanen för 2012.

Förvaltningen instämmer i kommunstyrelsens förslag om att kommunfullmäktige godkänner ”It-strategi för ett bättre lärande”.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2011 att som svar på remissen överlämna och åberopa Farsta stadsdelsförvaltnings

tjänsteutlåtande.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till stadsledningskontorets förslag till IT-strategi för det fortsatta IT-arbetet i förskolor och skolor. Det finns ett stort behov av att utveckla användningen av informationsteknologi inom förskolan. Det skulle ge möjligheter att utveckla den pedagogiska verksamheten och förenkla den pedagogiska dokumentationen. En annan vinst är kommunikationen med vårdnadshavarna som efterfrågar modernare system för information och kommunikation med förskolan. Förvaltningen vill dock understryka att strategin förutsätter ganska omfattande investeringar i nätverksuppkopplingar till förskolornas samtliga avdelningar, utrustning och programvaror samt utbildningssatsningar för den pedagogiska personalen.

Förvaltningen driver i samarbete med Hägerstens-Liljeholmens stadsdelsförvaltning inom ramen för e-tjänstprogrammet ett projekt för att utveckla en förskoleportal, vilket är i linje med strategiplanen. Målet med portalen är att ge servicehöjning till vårdnadshavare i stadens förskolor samt effektivisera förskolepersonalens administrativa arbete. Syftet är att underlätta för vårdnadshavare och personal att kommunicera med varandra. E-tjänsterna är tillgängliga via tryckskrmar uppsatta i förskolornas entré samt via en webbportal.

Förskoleportalen har driftsatts 2010 och testats på en förskola i Farsta och en i Hägersten-Liljeholmen. Under våren 2011 kommer samtliga förskoleområden i de två stadsdelsområdena pröva portalen på en förskola. Projektet är förenat med stora investeringskostnader då förskolorna saknar dragningar mellan avdelningarna samt ofta endast har ADSL-uppkopplingar. Projektet förutsätter även att all personal har en bred IT-kunskap och känner sig bekväma med att använda datorer i det dagliga arbetet.

Farsta stadsdelsnämnd har som ambition att samtliga förskoleområden ska utbilda sina förskolechefer och varsin examinator genom stadens satsning på Skolverkets IT-utbildning för förskolor, PIM – praktisk IT och mediekompetens under 2011.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2011 att som svar på remissen överlämna och återopa Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunstyrelsen har satt upp en visionär målbild för arbetet med och utvecklingen

av IT inom samtliga skolformer. Hög tillgänglighet och individualisering, alla ska vara med, god standard på utrustning, hög kompetens och god fortbildning av medarbetare och chefer samt IT-mogna brukare som använder digitala medier. Det är en ambitiös strategi som omfattar alla delar av verksamheterna, medarbetare, ledning och brukare.

Det är positivt att det formuleras en målsättning och strategi för utveckling av IT inom de pedagogiska verksamheterna. Att varje berörd nämnd ska formulera en handlingsplan verkar följdriktigt, men den bör integreras i nämndens system för styrning och ledning, ILS för att kunna följas upp systematiskt.

Förvaltningen instämmer i vikten av att medarbetare och chefer fortbildas inom IT och satsar därför på att förskoleenheternas ledning och medarbetare utbildas inom praktisk IT och mediekompetens. De flesta enheterna kommer redan i vår att delta i utbildning i PIM med en examinator, som sedan i sin tur ska fortbilda och stödja sina kollegor inom området. Förskolornas ledning kommer att utbildas till hösten och stadsdelen har en samordnare på Förskoleavdelningen som också deltar i den för staden gemensamma projektgruppen för PIM-utbildning. Stadsdelen deltar även i projekt, Förskoleportalen och Boel, för att utveckla e-tjänster och kommunikationen med föräldrar med hjälp av IT och medieteknik.

Satsningar på IT medför nya kostnader för förskolorna för uppdatering och kompletteringar av hård- och mjukvaror, IT-support samt fortbildning. För en del förskolor kan dessa utgifter vara svåra att prioritera i tillräcklig omfattning. Ett extra stöd och satsning från centralt håll till fortbildning och utrustning skulle kunna ge stimulans till att genomföra IT-strategin. Utbildade och välinformerade pedagoger har större möjlighet att använda och utveckla de digitala redskapen.

Förskolans personal är en grupp som oftast energiskt och nyfiket tar sig an nya utmaningar och uppgifter. Ny tekniken innebär nya möjligheter och nya uppgifter. För en del förskolor har den praktiska administrationen runt IT blivit mycket krånglig. Erfarenheter visar att upphandling för IT-utrustning och tjänster kan och bör anpassas bättre efter de pedagogiska verksamheternas förutsättningar och behov.

Remissen uttrycker att ett viktigt perspektiv är att motverka skillnader mellan olika kulturer, kön och social bakgrund. Ur detta perspektiv kan det vara värdefullt med ett visst samordningsansvar och stöd från centralt håll i staden. Det är också en fördel om vissa praktiska frågor hanteras gemensamt och samordnas för hela staden.

Ju mer IT- används och utvecklas desto mer komplexa frågor får den enskilda medarbetaren och brukaren att ta ställning till. Frågeställningar om vilken information som skall vara tillgänglig, på vad sätt och vems ansvar det är att informera eller hålla sig informerad är frågor som kommer få hög aktualitet. I samband med detta kommer det också att väcka etiska och juridiska dilemman som behöver belysas och hanteras:

- Central samordning, stöd och stimulans kan vara aktuellt för att få tillräckligt många uppkopplingar och nät så att samtliga förskolorna ges verkliga möjligheter till digital uppkoppling. Fortfarande finns det flera enheter som inte har tillgång till fungerande bredband i Stockholm.
- Gemensam strategisk utveckling av IT-verktyg. Det finns anledning att tro att

användningsområden för att kommunicera via IT, t.ex. med föräldrar, kommer att utvecklas på ett sätt som vi idag inte kan föreställa oss. Även administrativa verktyget ILS som varit föregångare i kommunal verksamhet kan te sig omodern om man jämför med hur man kan arbeta med smarta telefoner och whiteboards.

- Upphandling av IT- utrustning och tjänster som passar förskolornas verksamhet och ekonomi.
- Gemensamma satsningar på fortbildning, särskilt initialt.
- Information och informationspolicy om vilken information som bör vara tillgänglig på stadens hemsida t.ex. för att brukarna ska kunna jämföra service och utförare.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 15 februari 2011 att som svar på remissen överlämna och åberopa Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Det är mycket bra att fokus också sätts på IT-stöd i lärandet inom förskolan.

Förvaltningen ställer sig helt bakom de förslag till åtgärder som stadsledningskontoret presenterar, men föreslår också att en lägsta teknisk standard fastställs. Kvantitativa mått för ”bättre infrastruktur”, ”god tillgänglighet” och ”tillgången till nät” behöver anges om strategin ska fungera som förebild och tydligt ledarskap.

Inom förskolan behövs stora insatser innan målen i strategin kan uppnås helt. IT är här ännu inte ett självklart vardagsverktyg inom administration och kommunikation för pedagogerna. Tillgängligheten och hastigheten inom IT-systemen är fortfarande på många håll otillräcklig, vilket medför att kompetensutvecklingen också släpar efter.

De lokalmässiga förutsättningarna för infrastrukturen inom förskoleverksamheten är mycket olika. Till exempel befinner sig förskolor i många fall i fastigheter långt ifrån stadens fiberoptiska nät. Att uppnå rimlig näthastighet blir då avsevärt dyrare än om uppkoppling redan finns. Detta medför att en likvärdig IT-standard inte kommer att rymmas enbart inom förskolepengens budget.

Förvaltningen förordar att någon form av centralt projekt upprättas för att stödja utveckling och implementering av nya IT-applikationer för lärandet i förskolan. Inte minst med tanke på de strikta krav som idag råder när program ska installeras i stadens verksamhetssystem.

Förvaltningen föreslår att strategin bearbetas textmässigt så att just lärandeprocessen betonas. De administrativa fördelarna behöver inte framhävas i detta sammanhang

eftersom det redan görs i andra.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2011 att som svar på remissen överlämna och åberopa Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att modern infrastruktur, hög tillgänglighet och hög digital kompetens är en självklarhet i en förskola i världsklass vilket IT-strategin slår fast. En förutsättning för detta är ett väl utbyggt fibernät till samtliga förskolor vilket Kungsholmens kommunala förskolor inte har för närvarande. I dagsläget är endast ett fåtal förskolor anslutna med fiberoptik och en utbyggnad som omfattar samtliga förskolor är förknippad med mycket stora kostnader.

Förvaltningen instämmer även i att det är viktigt att all pedagogisk personal ska använda sig av digitala verktyg för lärande, samarbete, kommunikation, uppföljning och administration. Det ska också kännas naturligt för barnen att använda IT i sin kunskapsutveckling. För detta krävs att personalen har hög digital kompetens vilket i sin tur kräver kontinuerlig kompetensutveckling. Även detta för med sig kostnader.

Förvaltningen är också positiv till att ta fram en lokalt förankrad handlingsplan men förutsätter att den är tänkt att implementeras i samband med verksamhetsplanen för 2012.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2011 att som svar på remissen överlämna och åberopa Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 februari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till IT-strategin för ett bättre lärande och kan konstatera att den planering som gjorts för förskoleverksamheten i stort följer strategin.

Under de senaste åren har de kommunala förskolorna på Norrmalm arbetat med att utveckla IT-användandet, både för att dokumentera verksamheten och som ett administrativt verktyg.

Ett av målen i nämndens verksamhetsplan för 2011 är att utveckla verksamhet,

kommunikation och samarbete med hjälp av IT. För förskolornas del innebär detta bl.a. att fortsätta arbetet med att öka föräldrarnas delaktighet och inflytande genom att utveckla kommunikationsformerna via IT.

Vidare kommer de kommunala förskolorna på Norrmalm under året att gå med i det stadsövergripande PIM-projektet (praktisk IT- och mediekompetens). Detta innebär att all personal i förskolan kommer att få en pedagogisk IT-utbildning för att höja kompetensen, bl.a. i syfte att dokumentera verksamheten med hjälp av IT.

I enlighet med strategin kommer nämnden att besluta om relevanta indikatorer för att styra mot och mäta måluppfyllelsen av strategin. Dessa tas fram i samband med tertialrapport 1.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2011 att som svar på remissen överlämna och återropa Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 februari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

I stadens budget för år 2011 betonas vikten av fortsatt utveckling av IT inom de pedagogiska verksamheterna. Stadsledningskontorets förslag pekar på nyttan av att modern infrastruktur, hög tillgänglighet och hög digital kompetens har en given plats inom förskolan och skolan. Den fortsatta utvecklingen ska omfatta såväl alla kommunala förskolor som skolenheterna inom andra skolformer. Utvecklingen ska genomföras som en kompetensutvecklingsinsats med hjälp av PIM (praktisk it och mediekompetens). På skolverkets hemsida www.skolverket.se under kompetensutveckling/PIM finns mer att läsa om utbildningen. PIM-utbildningen innehåller handledningar och studiecirklar på internet och riktar sig till såväl ledningspersonal som den pedagogiska personalen. Inom PIM-projektet utbildas förskolecheferna och en examinator vid varje förskoleenhet. Efter godkänd utbildning utbildar examinatorn enhetens övriga medarbetare. En handlingsplan för projektet ska tas fram och följas upp kontinuerligt. På enhetsnivå ansvarar enhetscheferna för uppföljning av den egna utvecklingen.

Förslaget pekar på att en hög IT-kompetens hos personal inom alla skolformer motverkar skillnader mellan olika kulturer, kön och social bakgrund. Inom stadsdelsområdet Rinkeby-Kista räknas ett par områden som socioekonomiskt svaga. Människor som bor där har jämfört med boende i flertalet andra delar av staden lägre utbildningsnivå och lägre medelinkomst. Bristen på kunskap och pengar följs ofta av en sämre utrustad datormiljö i hemmet, som kan få negativa konsekvenser för barnen. En hög IT-kompetens hos personalen och en fullvärdig teknisk utrustning vid förskolorna kan kompensera vissa av dessa brister i hemmet och öka möjligheterna att jämna ut skillnader hos olika befolkningsgrupper.

IT-kunskaperna hos medarbetarna i förskolan ligger på en ojämn nivå. En stor andel har arbetat under många år och är ovana datoranvändare. De yngre medarbetarna, som utgör en mindre grupp, har datorkunskaper från sina utbildningar. Mot den bakgrunden finns en risk att barn, som inte är i grupper med datorvana medarbetare, riskerar att halka efter i IT-kunskap jämfört med barn från grupper med hög datorkunskap.

De högre kraven på användning av IT-verktygen i det dagliga arbetet kräver att personal på alla nivåer omfattas av strategin. Förskolorna i Rinkeby-Kista är tämligen väl utrustade vad avser datormiljön. Ett genomförande av PIM kräver endast smärre kompletteringar - främst av utrustning som krävs för att utveckla det pedagogiska arbetet bland barnen.

Förvaltningen stödjer stadsledningskontorets förslag om åtgärder som kan förväntas öka IT-kompetensen hos alla medarbetare inom förskolan - så att utbildningsverksamheten i Stockholms stad även kan erbjuda en utvecklande och effektiv IT-miljö inom förskolan.

Förvaltningen delar förslaget att varje nämnd ska ta fram en handlingsplan som omfattar medarbetare på alla nivåer och alla barn.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 10 februari 2011 att som svar på remissen överlämna och åberopa Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

IT inom förskolan har varit ett eftersatt område med dåliga anslutningar och gammal utrustning vilket har resulterat i att personalen upplever IT som tidsödande och krångligt. Men med modern utrustning och en bättre infrastruktur finns nu förutsättningar för att ta ett större steg i utvecklingen. Precis som hem-pc har lett till en större IT-mognad kan PIM för förskollärarna leda till att IT får en naturlig roll i förskoleverksamheten både pedagogiskt och administrativt. Det är viktigt att de administrativa tjänsterna fungerar bra och intuitivt så att förskollärarna inte upplever det som att verktygen stjäl tid från barnen, vilket många lärare i skolan vittnat om. En förutsättning för att den kommande Förskoleportalen ska lyckas som kommunikationsmedel med vårdnadshavare är att förskolepersonal och chefer har en god IT-kompetens så att informationsflödet blir naturligt och efterfrågat. IT-kompetensen hos många barn även i lägre åldrar blir allt högre och det är en viktig jämlikhetsfråga att utjämna kompetenskillnader oavsett kön, socioekonomisk situation och kulturell bakgrund. IT ska vara lika självklart som papper, penna och färgkritor. Förvaltningen anser att "IT för ett bättre lärande" är bra och avser att ta fram en handlingsplan för hur IT ska implementeras i förskoleverksamheten

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 15 februari 2011 att som svar på remissen överlämna och åberopa Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning har med stort intresse tagit del av stadsledningskontorets förslag till It-strategi för ett bättre lärande.

Inom förvaltningen pågår ett intensivt arbete med att utveckla förutsättningarna för IT-användningen. Under 2010 investerades ca. 2,4 mnkr för att förbättra infrastrukturen i form av fibernätverk till 29 verksamhetsadresser. Investeringen har inneburit snabbare och säkrare IT-kommunikation för verksamheterna vilket möjliggör en effektivare användning av stadens administrativa IT-hjälpmiddel.

Förvaltningen har också genomfört ett stort antal ”kom igång” utbildningar med medarbetare som har låg IT-kompetens. Behovet är stort och förvaltningen räknar med en fortsättning under året.

Förvaltningen ställer sig bakom intentionerna i strategin och uppfattar, om än med viss osäkerhet, att *vissa* av de rubriker som återfinns i strategin, ska tolkas som de målformuleringar som omnämns i remissen. Målformuleringarna bör med andra ord tydliggöras. Vidare konstaterar vi att i dagens samhälle kan mycket av det som uttrycks i strategin inte anses vara kontroversiellt eller ens särskilt framåtsyftande. Det kan snarast ses som en självklar väg för det utvecklingsarbete som bedrivs inom alla verksamheter, inte minst de pedagogiska.

Förvaltningen ställer sig, trots allt, särskilt bakom intentionerna som kommer till uttryck i formuleringen om ”förbättrad digital kompetensen hos alla”, inte minst med anledning av de speciella förhållanden och den bristande IT-kompetens som på sina håll är uppenbar hos både förvaltningens medarbetare och boende i området. Möjligen bör den hårda formuleringen; ”All personal ska naturligt använda it” som också återkommer i modifierad form under stycket ”Samarbete och kommunikation” övervägas. Formuleringen är olycklig eftersom det trots allt finns även andra effektiva verktyg och metoder att använda sig av, både i det administrativa och pedagogiska arbetet. Med den hårdnackade formuleringen kan möjligen utveckling av andra metoder försvåras vilket knappast är önskvärt.

Vidare är förvaltningen något brydd över det flitiga användandet av ordet ”digital” som förekommer på många ställen i dokumentet. Det äger sin riktighet att allt det material som vi möter i IT-värden är digitalt, men det är knappast val av teknik som är intressant för användaren. Det är snarare de budskap, möjligheter och nyttigheter som bärs fram av digital teknik som strategin bör fokusera på. Om det finns bra argument

för varför man ändå väljer att inte använda det sedan länge accepterade begreppet ”IT” bör det i så fall framgå av texten.

Förvaltningen är också undrande över uppmaningen i strategin att inarbeta de strategiska målen i verksamhetsplanen för 2011. Som bekant antogs nämndens verksamhetsplan på sammanträdet den 20 januari. Förvaltningen har med anledning av detta inte haft möjlighet att inarbeta de strategiska målen i verksamhetsplanen för Spånga-Tensta stadsdelsnämnd.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2011 att som svar på remissen överlämna och åberopa Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Olle Andretzky m fl (M), Karl Bern m fl (FP) och Evy Kjellberg (C), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 februari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

I samband med införandet av ekonomisystemet Agresso anslöt Älvsjö stadsdelsförvaltning alla externa verksamheter till St Erik kommunikation. Anslutningssättet skedde enligt då gällande lösningar med fiber, radio och ADSL. I dag ställer stadens IT lösning krav på högre bandbredd och stadens leverantör, St Erik kommunikation, har inte kunnat erbjuda lösningar till investeringskostnader som kan anses försvarbara. Förvaltningen ser därför positivt på den satsning som görs genom bolaget Stokab på utbyggnad av stadens fibernät vilket bör medföra anslutningskostnader som verksamheten kan bära.

Stadens standardiserade IT miljö bör göra det möjligt att skapa en gemensam standardiserad plattform för den pedagogiska dokumentationen inom förskolan. Inför nämndernas arbete med att ta fram lokala handlingsplaner bör staden ta fram förutsättningar så att alla förskolors pedagogiska personal kan ges möjlighet att använda de digitala verktyg som erbjuds inom staden. En teknisk lösning bör tas fram, alternativt att ett ekonomiskt bidrag ges, för att ansluta de förskolor som idag inte kan ansluta sig till stadens fibernät till en rimlig kostnad.

Hur den digitala arbetsmiljön skall kunna uppfyllas under den tid som det tar innan utbyggnaden av stadens fibernät når ut till stadens förorter bör utredas gemensamt inom staden. Den gemensamma IT plattform, som staden genomfört med Volvo IT som leverantör, kommer annars inte innebära den standardisering som efterfrågats.

Förvaltningen är i övrigt positiv till att en IT-strategi tas fram för ett bättre lärande från förskola till vuxenutbildning och som dessutom kan bidra till en högre kvalitet

inom verksamheterna. IT-strategin formulerar dock inte på ett tillräckligt tydligt sätt vilka målen är och indikatorer bör till att börja med tas fram på central nivå.

En lokal handlingsplan för respektive nämnd bör dessutom vara helt inarbetad i nämndernas verksamhetsplaner i ILS-webben och inte behöva vara ett separat dokument.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2011 att som svar på remissen överlämna och återropa Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 februari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positivt till stadsledningskontorets förslag till fortsatt utveckling av IT inom de pedagogiska verksamheterna. Förslaget är framåtblickande i det att den lyfter fram strategiska områden såsom ökad tillgänglighet, allas kompetens, det digitala innehållet och kommunikations möjligheter. Staden har en viktig roll att fylla för att samordna verksamhetsutvecklingen med stöd av IT i linje med förskolornas utvidgade pedagogiska uppdrag. Mot bakgrund av förvaltningens erfarenheter tas här upp några viktiga aspekter som behöver belysas.

Informationstekniken stödjer

Finansierat med medel ur Kompetensfonden har olika insatser gjorts för att stärka kompetens- och infrastrukturutvecklingen inom stadsdelens förskoleverksamhet. Med sikte inställt på ett etablerat arbetssätt där informationstekniken stödjer och bidrar till att förverkliga det pedagogiska arbetets olika behov och mål liksom föräldrarnas behov av information och inflytande, har bättre förutsättningar för styrning, uppföljning och verksamhetsutveckling kunnat skapas. Idag arbetar många förskolor med förbättringsarbeten som kan omfatta både barnens lärmiljö och personalens arbetssätt där IT är en självklar del. Det är dock tveksamt om denna långtgående utveckling hade kunnat uppnås utan de extra medlen ur Kompetensfonden.

Inte en isolerad fråga

Barn och ungdomsavdelningen har i många år betraktat IT som en integrerad fråga i förskoleverksamheten. Inom flera områden som berör förskolornas verksamhet såsom daglig information till föräldrar, pedagogisk dokumentation av barnens arbete, hantering och handläggning av administrativa uppgifter och inte minst webbaserad information till sökande föräldrar, har det sedan Kompetensfondens tid, pågått planering och utveckling av infrastruktur, system och applikationer såväl på förvaltnings- som på lokal nivå. Erfarenheten visar att för att nå framgång med "IT strategin för bättre lärande" måste IT integreras i verksamhetens vardag och vara starkt sammanflätad med förskoleverksamheten, med dess behov och förutsättningar att förverkliga pedagogiska

intentioner och uppfylla politiska mål.

En ledningsfråga

Det konstateras idag att förskoleverksamhetens uppgifter, verktyg och metoder förändras relativt långsamt över tiden. Det finns därför en risk att invanda arbetsätt och rutiner inte förändras, trots att ny teknik och nytt IT-stöd finns och möjliggör en utveckling av verksamheten. Förvaltningen delar stadsledningskontorets uppfattning om att IT ska vara ett naturligt redskap i både pedagogiska och administrativa verksamheter och därför går inte att välja bort. Det är viktigt att det i förslaget "IT-strategin för bättre lärande" slås fast att all personal på alla nivåer samt alla barn omfattas. Detta är en viktig ledningsfråga vilket ställer krav på att satsningen ska följas upp av ett systematiskt och långsiktigt arbete. Det kan inte nog betonas att ledningens aktiva deltagande och styrning krävs för ett framgångsrikt förändringsarbete. Förskoleledningens stöd, engagemang och intresse är ett villkor för att lyckas med implementeringen av IT i förskola. Detta är inget unikt för just IT-frågan utan gäller allt utvecklingsarbete.

Det pedagogiska arbetets behov

Det finns anledning att samtidigt förmedla ett tydligt synsätt då IT för lärande introduceras inom den pedagogiska förskoleverksamheten. Det är den pedagogiska verksamhetens behov som måste styra utvecklingen av IT-stödet. Nytt IT-stöd är ofta något som startar eller driver fram förändring men det är organisationens sätt att hantera förändringen som är avgörande för utfallet. Det är ytterst viktigt att det pedagogiska arbetets utveckling och utvecklingen av IT-stödet går hand i hand dvs. att tekniska och pedagogiska förutsättningar kopplas samman samtidigt som fokus ändras från IT till pedagogisk utveckling med stöd av IT. Att staden nu föreslås arbeta mer samordnat med verksamhetsutveckling och stöd av IT underlättas av att det finns en helhetssyn. Att en handlingsplan ska tas fram av varje nämnd för att ge den lokala förankringen är helt enkelt bara nödvändigt.

Stockholms första lärplattform på Internet för förskolebarn

Att alla barn har under sin förskoletid rätt att använda och utveckla sin digitala kompetens, slås fast i förslaget. Barnen ska även kunna använda IT-verktyg i sitt lärande och sin kunskapsutveckling. För att säkerställa att IT används för lärande, samarbete och kommunikation behövs IT-lösningar och verktyg som stödjer förskolornas pedagogiska uppdrag såsom det preciseras i den nyreviderade läroplanen och i stadens budget för 2011. Varje barns utveckling och lärande ska kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, följas upp och analyseras för att det ska vara möjligt att utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål och intentioner.

För att lyckas med detta krävs olika insatser för utveckling av nya eller befintliga IT-lösningar. Det saknas idag i stadens förskoleverksamhet en lärplattform på Internet för förskolebarn. En digital plattform behövs där barnens befintliga pärmar för pedagogisk dokumentation samlas digitalt dels för att barnen ska kunna lära sig att tidigt i livet arbeta med IT och internet som en naturlig del av sitt liv men även för att dokumentera och följa upp sitt lärande och sin kunskapsutveckling. Att barnens föräldrar därmed också på ett naturligt och kontinuerligt sätt kan följa sitt barns utveckling och lärande

är ytterligare en fördel. En sådan plattform finns säkert redan framutvecklad vilket det föreslagna samarbetet med andra kommuner, myndigheter och leverantörer, borde bekräfta.

Stadsdelsförvaltningen stödjer en IT utveckling såsom det beskrivs i förslaget ”IT strategin för bättre lärande” och välkomnar en strategisk satsning på utveckling av nya och befintliga IT-lösningar med beaktande av förvaltningens synpunkter i föreliggande remissvar.

Lärarnas Riksförbund Stockholm

Lärarnas Riksförbund Stockholms remissvar daterat den 24 februari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Lärarnas Riksförbund i Stockholms stad ställer sig positivt till de ambitioner om god tillgänglighet, hög digital kompetens och kontinuerlig kompetensutveckling för skolornas personal som uttrycks i förslaget.

Vi vill dock understryka att full integrering av IT i skolornas dagliga arbete är förknäat med såväl kostnader som behov av anpassning. På många skolor har idag man en bild av att GS-IT snarare lett till ökade kostnader än besparingar och möjligheterna att använda applikationer och läresurser begränsas till sådana som verifierats inom ramen för Volvo IT:s plattform. Vår uppfattning att skolorna måste få medel som gör det möjligt att upprätthålla en god IT-standard över hela staden, så att inte IT på den enskilda skolan blir en gökunge vars kostnader går ut över undervisningen. Största möjliga flexibilitet och möjlighet till lokal val av och anpassningar av applikationer är också nödvändigt för att IT-miljön ska upplevas som modern, dynamisk och attraktiv att arbeta i.

Avslutningen av stycket ”Infrastruktur för ökad tydlighet” uttrycker den lovvärda ambitionen att skolan ska ”möta eleverna med de redskap de är vana vid”. Vi tolkar detta positivt, som att lärare ska ha frihet att använda även andra applikationer och kommunikationsplattformar än de som staden har upphandlat. Webben erbjuder oändliga möjligheter till digital kommunikation, till exempel utifrån lokala skolhemsidor, bloggar och pedagogiska mötesplatser av olika slag. Vi tror inte att utveckling sker genom att alla styrs att använda samma lärplattformar, utan snarare att större mångfald utvecklar och berikar.

Beträffande de mål som uttrycks under rubriken ”Samarbete och kommunikation” finns utifrån dagens situation åtskilligt att arbeta vidare med. Många lärare, framför allt i grundskolan, upplever att stadens system för administration, t.ex. för IUP, inte underlättar arbetet utan snarare gör det tyngre. Krav på såväl digital som manuell hantering av elevfrånvaro gör att lärararbetet emellanåt får drag av administratörens snarare än pedagogens. Här måste det till krafttag för att IT ska göra lärares dagliga arbetet lättare.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Måns Almqvist (V) enligt följande.

Måns Almqvist (V) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag att förvaltningen ges i uppdrag att föreslå förändringar och förtydliganden av ”It-strategi för ett bättre lärande” med utgångspunkt i det nedan anförda

Om förslaget

Mycket av innehållet i nuvarande förslag är väldigt allmänt hållet. Kortfattat sägs att all personal skall använda sig av It, ges tillgång till It och kompetensutvecklas inom It. Arbetet med strategin ska följas upp och vara i linje med alla andra av staden antagna strategier och program rörande It. Det är inget fel i något av detta, men mycket av det blir så allmängiltigt att det lika gärna kunde vara en generell It-strategi hela stadens verksamhet.

Det som egentligen sägs om It och dess påverkan på själva lärandet kan med fördel utvecklas och problematiseras. Som så ofta när It i skolan diskuteras är det lättare att beskriva dess följder och fördelar för de administrativa kringverksamheterna; sådant som inrapportering eller generell informationsspridning än att resonera om hur den kan komma till nytta i skolans undervisning. Detta trots att det troligen är i det senare snarare än det förra som informationsteknikens påverkanskraft är som störst. Perspektivet riskerar på så vis bli mer It-avdelningens än skolans; mer leverantörens än användarens. Särskilt problematiskt blir detta eftersom det också speglar en allmän utveckling inom sektorn med starka leverantörer och fokus på teknik och utbud snarare än användbarhet och konsekvenser.

Stockholms skolor behöver en It-policy som sätter lärandets och skolans mål i första rummet. I en tid när skolan utsätts för en aggressiv marknadsföring av olika nya lösningar är det viktigt att slå fast att skolan och dess organisation själv bör få avgöra hur den bäst utvecklar sin undervisning och sina elever. Beslut måste fattas mot bakgrund av skolans huvuduppdrag: att utveckla kunskaper och färdigheter hos sina elever. Olika sorters teknik kan här fungera som pedagogiska hjälpmedel men bör introduceras på skolans egna villkor.

En del av den konkretisering och problematisering vi efterlyser kanske bättre hör kanske hemma i de aviserade handlingsplanerna från nämnderna. Men i den utsträckning denna övergripande strategi ska yttra sig om elevers lärande över huvud är en konkretisering på sin plats.

Introduktionen av It i svensk skola

It-teknikens intåg i svensk skola har präglats av två parallella utvecklingsprocesser. Dels en ständigt pågående och långsam förändringsprocess och dels en mängd, utifrån initierade, satsningar. När statsmakterna önskat att skolan ska öka sin användning av It

har program skapats med medel för diverse utvecklingsprojekt. I efterhand har det ofta visat sig vara mycket svårt att uppmäta några skillnader mellan de kommuner som fått stora bidrag till olika projekt och de som fått lite. Denna typ av satsningar har i bästa fall haft en marginell positiv effekt. I värsta fall har det ibland varit rena dikeskörningar. Många är de 70-talister som från sin skoltid minns den storstilade, kostsamma, och till slut fiaskobetonade satsningen på de s.k. Compisdatorerna.

Runt sekelskiftet rådde en allmän It-hausse där många riktade sig till skolan från såväl politiskt håll som från myndigheter och näringsliv. It-kommissionen lanserades och talade i lyriska ordalag om hur inläringen skulle förbättras, pedagogiken utvecklas och kreativiteten frigöras i skolans värld. Vid kulmen av denna hype kom kritiska perspektiv att marginaliseras. Få frågor ställdes trots att det ofta visade sig att tekniken inte gick att använda till allt det som utlovats eftersom den inte var framtagen specifikt för skolan. Det fanns inte heller tid att fråga sig vad som förloras pedagogiskt och socialt när datorer och internet introduceras i skolmiljön.

Såhär i efterhand kan konstateras att informationsteknikens intåg i skolan inte innebar den explosion av teknikdriven nyfikenhet, kunskapshunger, kreativitet och lustfyllt lärande som de mest profetiska framtidsvisionerna förutspådde. Ändå har dess påverkan varit betydande och till stor del positiv. Trots den tveksamma effekten av enskilda satsningar och utvecklingsprojekt har informationsteknologin sakta tagit plats i skolan. Viktiga drivkrafter har varit en IT-marknad som naturligtvis vill sälja och en politisk och demokratisk strävan att den teknologi som alltmer genomsyrar det övriga samhället också skall vara en naturlig del av skolan.

I den relativa It-mognad som nu kan sägas råda finns möjlighet att kritiskt reflektera över hur en fortsatt integrering av It i skolan bör ske. En generell egenskap hos en mängd mindre lyckade It-projekt från 80-talets Compisdatorer, över 90-talets It-bubbla till en del av dagens satsningar är att de inte tillkommit på skolans initiativ och erbjudit lösningar som från början utvecklats för helt andra ändamål än lärande. En viktig uppgift för skolorna och utbildningsförvaltningen vid all introduktion av ny teknik måste därför vara att börja med en kartläggning och beskrivning av verksamheternas faktiska behov. Att involvera de faktiska användarna och ställa krav på leverantörer borde resultera i att breda, välbeprövade lösningar som också kan minska behovet av stora kompetensutvecklingsinsatser så fort nya tjänster lanseras.

Forskning som motbild till ensidig It-optimism

En annan fördel med vår relativa It-mognad är att det idag finns ett betydande forskningsmaterial att använda sig av. Såväl i en It-strategi som i informationskanaler av typen "Pedagog Stockholm" kan med fördel hänvisning till aktuell forskning göras. I KK-stiftelsens skriftserien *Lärande och It* sammanfattas exempelvis drygt fyrtio olika forskningsprogram som studerat samspelet mellan lärande och informationsteknik. Med en sådan grund kan många av de mer eller mindre välgrundade förslag som cirkulerar om hur digital teknologi kan användas för att lösa klassiska pedagogiska problem lyftas upp och prövas. Sådana påståenden är exempelvis att lärandet blir bättre, mer självgående, mer flexibelt och individanpassat samt oberoende av tid och plats.

Att It möjliggör ett lärande mer oberoende av tid och plats torde vara svårt att mot säga. En viktig motfråga blir dock om lärandet verkligen blir bättre av att ske på denna tid och plats och om det påverkar elever med olika bakgrund på olika sätt. Skolforskning har pekat på hur den utveckling där en stor del av skoltiden används till sk eget arbete istället för gemensam undervisning kan innebära problem, med eller utan It, för många elever. En fråga att ställa sig i en it-strategi är om möjligheten till oberoendet av tid och plats verkligen skall lyftas fram som en stor fördel.

När det gäller påståenden om att digitala verktyg ger ett mer självgående arbetssätt visar ett flertal studier snarare att behovet av en stödjande person inte är mindre än i traditionella undervisningssituationer. Men ofta marknadsförs och sjösätts dessa läromedel dock med förespeglingen att de är självinstruerande. I en studie om digitala läromedel i matematik visas att av den tid läraren och eleverna interagerade gick en mycket stor del åt till hjälp med olika tekniska funktioner i programvaran, snarare än själva matematiken. En annan aspekt är att elektroniska läromedels respons till eleven är helt neutral. Detta i den meningen att den inte är anpassad till dennes individuella behov och förutsättningar på det sätt som är typiskt för responsen från en lärare. Den större vaghet som ligger i att interagera med ett elektroniskt läromedel istället för en lärare har också visat sig leda till att problem ibland skylls på läromedlets utformning och elever går vidare från en uppgift till nästa utan att ha löst problemet. Detta i en situation där en lärare hade ifrågasatt om eleven verkligen löst problemet och kunnat ge ett individanpassat stöd för att komma vidare. Fördelarna med ett elektroniskt läromedel kan på så vis sägas bero på vad det ställs emot: eget arbete utan It-läromedel – eller kvalificerad undervisning där läraren och klassen som grupp utnyttjas som resurser fullt ut?

Det är också intressant att föreställningen om ”förbättrat lärande” med It är så stark, trots att detta inte kunnat ledas i några bevis. I stället pekar mycket av forskningen mot att lärandet blir annorlunda och nya krav ställs på både lärare och elever.

Det har framhållits från en del håll att en yngre generationens erfarenheter av digital teknologi ofta vida överstiger lärarnas och att detta därmed skulle ställa hela skolans verksamhet på sin ända eftersom eleverna nu självständigt kan ”söka kunskap” med läraren i en roll som handledare eller varför inte ”coach”. Det är en argumentation som förutsätter att kunskap och information är ungefär samma sak. Då blir lärande mer att likna vid att mottagandet av en beställd leverans. Men att utveckla elevers förmåga att läsa, skriva och räkna består inte enbart i att presentera information för dem. Lösningen är då inte att förpacka kunskap i en ny mediaform. Detta har lyfts av forskare som menar att vad som krävs för att lära sig faktiskt inte förändras i så stor utsträckning, oavsett hur mycket hjälpmedlen och teknologin förändras.

Man kan konstatera att It-hjälpmedel har en viktig roll att fylla i skolan. Men det viktiga är naturligtvis inte tekniken i sig vare sig det är en dator, läsplatta eller en interaktiv white board utan hur tekniken integreras och används för att nå målen för lärandet. Vissa It-läromedel marknadsförs med en förenklad edutainment-retorik där kunskap betraktas som en vara som enkelt kan köpas eller säljas och huvudproblemet framställs som informationsöverföring när lärandet egentligen är en social process.

Genom sitt upplägg och det sätt de implementeras på riskerar de att motverka det som så mycket forskning visat är helt avgörande i skolan, nämligen läraren och dennes interaktion med eleverna. Frågan som bör ställas i en It-policy är därför hur fördelarna med den digitala tekniken kan tillvaratas samtidigt som nackdelarna undviks och hur tekniken kan integreras på skolans egna villkor.

Arbetsmarknadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Karin Rågsjö (V) enligt följande.

En IT-strategi för de pedagogiska verksamheterna i hela staden är självklar för att få alla att gå i samma takt. Det är oerhört viktigt att elever och lärare får tillgång till en funktionell IT-miljö. Den målgrupp som befinner sig inom SFI-verksamheten samt även inom jobbtorgen kan av olika anledningar i vissa fall behöva extra stöd för att sätta sig in i IT-världen. Dessutom är det rimligt att anta att de kanske inte har tillgång till en dator hemma för att lära sig olika moment. Detta måste kompenseras.

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård m.fl. (S) enligt följande.

Strategin känns tunn och inte särskilt omfattande. Om en strategi ska vara underlaget för fortsatt arbete krävs ytterligare detaljbeskrivningar. Vi vill tillföra följande;

- Viktigt att säkerställa tillgången av datorer. Detta kan göras genom stationära och/eller bärbara lånedatorer.
- Tillgång till internet är en förutsättning att utvecklas inom IT-området. Därför ska alla skolor ha trådlöst internet som eleverna kan använda på skolan. Detta kan även tillgodoseas med andra lösningar som t.ex. trådlösa lånemodem.
- SFI elever kan behöva extra insatser för att lära sig IT. I dessa grupper kan vi anta att tillgången till datorer och kunskaper på området är sämre än övriga. Därför vill vi att förvaltningen följer upp dessa grupper särskilt för att säkerställa att IT strategin följs.
- För att kunna lära sig IT krävs att eleverna får testa. För att tillgodose det behöver datorerna vara tillgängliga och öppna för olika program. Programmen ska vara i full version och som användare av datorer ska olika program kunna installeras.

Bromma stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Cecilia Obermüller och Olof Ehrs (båda MP) enligt följande.

Miljöpartiet stöder förvaltningens utlåtande men önskar betona följande.

Utveckling av IT inom administration och dokumentation av förskoleverksamheter är bra. IT-kostnaderna har dock en tendens att bli mycket omfattande och även här måste staden se till att skattemedlen används på ett ansvarsfullt sätt.

Miljöpartiet ställer sig dock något undrande till vad textförfattarens menar med: ”Alla barn har under sin förskoletid rätt att använda och utveckla sin digitala kompetens. Ett viktigt perspektiv är att motverka skillnader mellan olika kulturer, kön och social bakgrund.” (sid 2) MP:s hållning är att barnen skall uppmuntras att integreras i andra typer av aktiviteter då ett stillasittande och en ”digitalidentitet” inte är något som Miljöpartiet anser att 1-5 åringar bör uppmuntras till eller nödvändigtvis behöver lära sig i förskolans regi.

I övrigt stöder Miljöpartiet förvaltningens uppfattning som ställer sig positiv till förslaget men med betoning på att det inte ska inverka på det dagliga arbetet i förskolan och att tekniska och personella förutsättningar tillgodoses för att göra arbetet möjligt.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Linnéa Haglund m.fl. (MP), Rosa Lundmark (V), Magnus Dannqvist m.fl. (S), enligt följande.

Att inte alla förskolor i Enskede-Årsta-Vantör har tillgång till nät är inte hållbart. Utvecklingen bör skyndas på och innan årets slut skall alla förskolor i området ha tillgång till nät. Vidare anser vi att barnens ergonomi och arbetsmiljö måste beaktas vid användningen av datorer och att barnen inte skall arbeta så mycket vid bärbara datorer.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Olle Andretzky m fl (M), Karl Bern m fl (FP) och Evy Kjellberg (C) enligt följande.

Infrastruktur för ökad tillgänglighet är en viktig förutsättning i verksamheter. I ärendet saknas vikten av att öppna IT plattformar där inläsning inte sker. Pedagoger och användare skall fritt kunna använda det program utbud som finns på marknaden och som hela tiden utökas med nya innovationer.

Exempelvis Täby kommun har en helt öppen plattform och som en följd av detta fått ner supportkostnaderna till nära noll kronor. Detta med helt öppna datorer som har många nya bra program inom de mest skiftande områden, alla till nytta för lärandet. Deras plattform förändras hela tiden i takt med Utvecklingen av informationstekniken. Där saknas den inläsning i gamla system som tyvärr ofta förekommer i skolan.

Inom programutveckling finns idag ett rikt utbud av s.k. öppnakällkodsprogram där programvaran utan kostnad fritt får användas av var och en. Exempel på ett sådana program är OpenOffice, Evince pdf läsare och Irfanview bildvisare som i konkurrens

med dyra köpprogram står sig mycket väl. Skolans IT skall präglas av modern teknik, utveckling och konkurrensneutralitet gentemot marknaden, inte ge inlåsning och smala programutbud där endast något företag favoriseras.